

beror paa de tilgrundliggende Mønters Stof. Men saa trænger Naturretstidens Yndlingstanke om Samfundskontrakten sig ogsaa ind paa dette Omraade, saa at den almindelige Opfattelse bliver, at Penge og Banksedler har deres Værdi fra en Overenskomst mellem Samfundets Medlemmer. Endelig ser man i Slutningen af Bogen, hvorledes Fysiokraterne og Adam Smith faar Tænkningen om disse Spørgsmaal ind i et forholdsvis sundt Leje.

Fortalen omtaler, at nærværende Arbejde kun er en af Frugterne af Forfatterens Sysselsættelse med Kreditens økonomiske Natur. Man kan da forhaabentlig se hen til en fremtidig Berigelse af de nordiske Landes økonomiske Litteratur med et eller flere Værker, der aabner lignende klare Overblik som denne Bog.

Even Marstrand.

THOROLF WINTER-HJELM: **Pengenes Socialisering og Kapitalrentens Avskaffelse.** Kristiania 1920. 210 S.

I en Tid, hvor Socialisering er et af de mest gængse Slagord, undrer det ikke at træffe det i Forbindelse med bestandig nye Genitiver. Dog kan det maaske virke overraskende eller i al Fald ikke straks være klart for Tanken, hvor man egentlig skal hen, naar der er Tale om Pengenes Socialisering. Ordet plejer at bruges i Forbindelse med forskellige Erhverv eller Virksomheder: Kulgrubernes Socialisering, Sukkerindustriens Socialisering, Livsforsikringsvirksomhedens Socialisering o. s. v. Men Pengenes Socialisering lyder helt anderledes. Pengeproduktionens Socialisering kan der aabenbart ikke menes. Thi det er vel den af alle Virksomheder, der først er blevet overtaget af Staten, og som den selv i den vildeste Manchesterperiode i Reglen ikke har villet give Afkald paa.

beror paa de tilgrundliggende Mønters Stof. Men saa trænger Naturretstidens Yndlingstanke om Samfundskontrakten sig ogsaa ind paa dette Omraade, saa at den almindelige Opfattelse bliver, at Penge og Banksedler har deres Værdi fra en Overenskomst mellem Samfundets Medlemmer. Endelig ser man i Slutningen af Bogen, hvorledes Fysiokraterne og Adam Smith faar Tænkningen om disse Spørgsmaal ind i et forholdsvis sundt Leje.

Fortalen omtaler, at nærværende Arbejde kun er en af Frugterne af Forfatterens Sysselsættelse med Kreditens økonomiske Natur. Man kan da forhaabentlig se hen til en fremtidig Berigelse af de nordiske Landes økonomiske Litteratur med et eller flere Værker, der aabner lignende klare Overblik som denne Bog.

Even Marstrand.

THOROLF WINTER-HJELM: **Pengenes Socialisering og Kapitalrentens Avskaffelse.** Kristiania 1920. 210 S.

I en Tid, hvor Socialisering er et af de mest gængse Slagord, undrer det ikke at træffe det i Forbindelse med bestandig nye Genitiver. Dog kan det maaske virke overraskende eller i al Fald ikke straks være klart for Tanken, hvor man egentlig skal hen, naar der er Tale om Pengenes Socialisering. Ordet plejer at bruges i Forbindelse med forskellige Erhverv eller Virksomheder: Kulgrubernes Socialisering, Sukkerindustriens Socialisering, Livsforsikringsvirksomhedens Socialisering o. s. v. Men Pengenes Socialisering lyder helt anderledes. Pengeproduktionens Socialisering kan der aabenbart ikke menes. Thi det er vel den af alle Virksomheder, der først er blevet overtaget af Staten, og som den selv i den vildeste Manchesterperiode i Reglen ikke har villet give Afkald paa.

Efter Gennemlæsningen af Bogen faar man Indtrykket af, at den anden Del af Titelen, som ganske vist er typografisk mindre fremtrædende (den findes slet ikke paa Omslaget), maaske dækker Indholdet nok saa godt som den første. Thi Bogen er en Krigserklæring til Kapitalrenten eller, som Forfatteren foretrækker at sige, Pengerenten. Dette er jo i og for sig ikke noget nyt. Ganske vist ved jeg ikke af, at Kristus, som Forfatteren anfører, har bekæmpet Pengerenten, skønt han ifølge Evangeliernes Beretning talte stærke Ord mod de rige, men det er jo rigtigt, at baade nogle af Oldtidens Filosofer og den katolske Kirke i Middelalderen kæmpede mod Rente af udlaante Penge. Dog er det jo ogsaa bekendt, hvad der ikke anføres her, at selv i de Tider, hvor der efter Sagens Natur ikke var nær saa megen Trang til Virkemidler til produktive Formaal som nu, fandt man paa at omgaa Rente-forbudet eller ligefrem overtræde det.

Med dette historiske Vidnesbyrd for Øje maa man stille sig noget tvivlende over for Forfatterens Tro paa, at det lader sig gøre ved et Magtbud at slippe uden om Pengerenten. Det udelukker ikke, at man godt kan forstaa hans Harne over de Misbrug, som en hensynsløs Udnyttelse af Pengemagten ofte har ført til. Man kan jo ogsaa give Socialisterne Ret i, at den enkeltes Herredømme over Produktionsmidlerne har ført til megen Uret og Udbytning, uden at man derfor behøver at mene, at en pludselig Overgang af al Virksomhed til Staten eller Samfundet vil være gennemførlig eller, om den kunde gennemføres, vilde virke ubetinget heldigt. Og dog synes dette almindelige socialistiske Program mig at pege paa noget mere centralt og til syvende og sidst at være lettere gennemførligt end nærværende Forfatters Kongstanke. En gennemført Socialisering, som naturligvis maa faa Indflydelse paa Pengeanbringelsen, kan tænkes indført i et enkelt Land, skønt der i den nærmere Ordning maa tages Hensyn til Forbindelsen med Udlandet. Men en blot og bar Ophævelse af Pengerenten

i et enkelt Land vil jo ikke føre til andet, end at Pengene anbringes i Udlandet eller hemmelig laanes ud. Desuden aabner Forfatteren selv en Udvej for Pengerentens Genopstaaen, naar han mener, at der naturligvis maa kunne tages en Risikopræmie ved Udlaan. Man mindes om det Baggesenske: *Naturam furca pellas ex*, hun kommer dog igen den Heks. Hvorledes skal Grænsen saa sættes for en saadan Risikopræmie?

Skriftet er udkommet paa det norske Arbejderpartis Forlag, hvor ogsaa en Række andre Skrifter om Socialisering har set Lyset. Jeg tvivler om, at det vil være let for almindelige Læsere at følge Forfatterens Fremstilling. Den bærer ganske vist Vidne om, at han baade har læst adskiligt om Emnet og ogsaa kan tænke skarpsindigt. Men meget er uklart, og der er en Del trættende Gentagelser. Imidlertid virker det paa den anden Side oplivende, at Bogen ikke travet slavisk i det sædvanlige marxistisk-socialistiske Spor. Og Skriftets Idealisme vil sikkert kunne virke ansporende. Det er i al Fald Anmelderens Mening, at der nok kan trænges til Indgreb fra Samfundets Side over for den hensynsløse Brug af Pengemagten, som ogsaa de senere Aar har baaret Vidnesbyrd om. Men man bør dog vist paa den anden Side ikke overse, at næppe nogen Klasse af Medborgere er blevet daarlignere stillet under de sidste Tidens opskruede Prisniveau end de, der før Krigen eller i dens Begyndelse havde indrettet sig paa at leve af Pengerenten af deres Opsparing.

Even Marstrand.

JENS WARMING: *Lærebog i Danmarks Statistik*. 210 S. G. E. C. Gads Forlag. Kjøbenhavn 1920.

Til Brug særligt for de juridiske Studerende har Prof. Warming med det foreliggende Skrift udgivet en forkortet Udgave af sin „*Haandbog i Danmarks Statistik*“. Men Bogen vil ogsaa være egnet for anden Undervisning.